

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา ใน 2 ลักษณะ คือ บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริง โดยทำการเปรียบเทียบบทบาททั้ง 2 ลักษณะนั้นตามการรับรู้ของตัวครูประจำชั้นเอง ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ครูประจำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ขอบเขตการศึกษา 11 อันได้แก่จังหวัด ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และสุรินทร์ ซึ่งจากตารางแสดงจำนวนห้องเรียนแยกตามชั้นเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 มีจำนวนห้องเรียนทั้งสิ้น 42,798 ห้องเรียนจากทั้งหมด 4,531 โรงเรียน ทำให้ประมาณได้ว่า จำนวนครูประจำชั้นน่าจะมีจำนวนใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงใช้จำนวนห้องเรียนดังกล่าวเป็นกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ โดยแยกเป็นจำนวนครูประจำชั้นแต่ละจังหวัด ดังนี้

1. จังหวัดชัยภูมิ	จำนวนครูประจำชั้น	6,282 คน
2. จังหวัดนครราชสีมา	จำนวนครูประจำชั้น	12,001 คน
3. จังหวัดบุรีรัมย์	จำนวนครูประจำชั้น	8,712 คน
4. จังหวัดศรีสะเกษ	จำนวนครูประจำชั้น	8,017 คน
5. จังหวัดสุรินทร์	จำนวนครูประจำชั้น	7,786 คน

การสุ่มตัวอย่างประชากรเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. จากจำนวนกลุ่มประชากรทั้งหมด 42,798 คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรจากตารางการสุ่มตัวอย่างประชากรของ ทาโร ยามาเน (Yamane) ตัวอย่างที่ควรเลือกจาก

ประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร 397 คน

2. จากกลุ่มตัวอย่างประชากร 397 คน ผู้วิจัยได้เลือกครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นละ 1 คน ในกรณีที่มีครูประจำชั้นเกินชั้นละ 1 คน ให้ผู้บริหารโรงเรียนเลือกครูประจำชั้นที่เรียงชื่อตามลำดับตัวอักษรเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้นจะได้ตัวอย่างประชากรโรงเรียนละ 6 คน

3. เมื่อคำนวณจำนวนโรงเรียนที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรตามสัดส่วนประชากรทั้งหมด จะได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 68 โรงเรียน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ครูประจำชั้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 408 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จังหวัด	กลุ่มประชากร (จำนวนครูประจำชั้น)	ตัวอย่างประชากร (ครูประจำชั้น)	จำนวนโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากร
1. ชัยภูมิ	6,282	60	10
2. นครราชสีมา	12,001	114	19
3. บุรีรัมย์	8,712	84	14
4. ศรีสะเกษ	8,017	78	13
5. สุรินทร์	7,786	72	12
รวม	42,798	408	68

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังและที่ปฏิบัติจริงของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ

- 1) บทบาทด้านการจัดสิ่งแวดล้อม
- 2) บทบาทด้านบริการสุขภาพ
- 3) บทบาทด้านการส่งเสริมการณชีวิตเกี่ยวกับสุขภาพ
- 4) บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน

วิธีสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ และคุณสมบัติโดยทั่วไปของครูประจำชั้น
2. ศึกษาจุดมุ่งหมายในการออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และให้อยู่ในขอบเขตของการวิจัย
3. ศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา จากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยอื่น ๆ
4. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และงานวิจัยอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเรื่องที่จะทำวิจัยเพื่อเลือกและปรับปรุงให้เหมาะสม
5. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา ให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อม การบริการสุขภาพ การสอนประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับสุขภาพ และความสัมพันธระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน
6. นำให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจทานแก้ไข
7. นำแบบสอบถามไปหาความตรงเชิงเนื้อหา และขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน (รายละเอียดดูจากภาคผนวก)
8. ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามโดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์
9. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับครูประจำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 32 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาช (Cronbach) (ประคอง กรรณสูต 2528:52-54) ได้ค่าความเที่ยงแบบสอบถามครั้งนี้ บทบาทที่คาดหวัง = 0.97 และบทบาทที่ปฏิบัติจริง = 0.97 นำแบบสอบถามแต่ละข้อมาพิจารณาตามคำแนะนำของผู้ตอบแบบสอบถามแล้วปรับปรุง คงเหลือแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 74 ข้อ และนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อออกหนังสืออนุญาตให้ผู้อำนวยความสะดวกการศึกษาแต่ละจังหวัดและครูใหญ่ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของครูประจำชั้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร

2. ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างประชากรทางไปรษณีย์ และกำหนดระยะเวลาในการส่งแบบสอบถามคืน ภายในวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ.2529 และส่งจดหมายเตือนภายในวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2530 ผลการรวบรวมปรากฏว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนมาที่สมบูรณ์และใช้ได้จำนวน 396 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.06

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอนที่ 1 ของแบบสอบถามใช้วิธีการนับจำนวนความถี่ของคำตอบแต่ละข้อ

ตอนที่ 2 ของแบบสอบถามเป็นแบบทาคาคหวังและที่ปฏิบัติจริงของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน โดยกำหนดระดับคะแนนแบบทาคาคหวังและแบบทาคาคหวังปฏิบัติจริงในแต่ละอันดังนี้

<u>ข้อเลือก</u>	<u>ระดับคะแนน</u>
มากที่สุด	4
มาก	3
ปานกลาง	2
น้อย	1
ไม่มีเลย	0

เกณฑ์ในการตัดสินค่าเฉลี่ยโดยส่วนรวม และรายชื่อของคำถามแบบทาคาค่างต่าง ๆ นั้น

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.00	หมายถึง ปริมาณอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง ปริมาณอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง ปริมาณอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 0.50-1.49	หมายถึง ปริมาณอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 0 -0.49	หมายถึง ปริมาณอยู่ในระดับไม่มีเลย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ของคำตอบ คิดเป็นร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางและความเรียง
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน นำมาแจกแจงความถี่ แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรดังนี้

2.1 หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) จากสูตร (ประกอบ กรรณสูตร 2528:66)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐานเลขคณิต

ΣX = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร (ประกอบ กรรณสูตร 2528:67)

$$SD = \sqrt{\frac{\Sigma X^2}{N} - \left(\frac{\Sigma X}{N}\right)^2}$$

เมื่อ SD = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣX^2 = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

ΣX^2 = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวที่ยกกำลังสอง

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนบทบาทที่คาดหวังและที่ปฏิบัติจริงของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน ด้วยค่า ที-เทสต์ จากสูตร (ประกอบ กรรณสูตร 2528:88)

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{N \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{(N - 1)}}$$

- เมื่อ t = ค่าที่ใช้พิจารณาความแตกต่าง
- ΣD = ผลรวมของผลต่างของคะแนนบทบาทที่คาดหวัง
และที่ปฏิบัติจริง
- ΣD^2 = ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนบทบาทที่
คาดหวังและที่ปฏิบัติจริง
- $(\Sigma D)^2$ = ผลรวมของผลต่างของคะแนนบทบาทที่คาดหวังและที่
ปฏิบัติจริง
- N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

3. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย